

Za Jarmilou Premusovou

Počátkem letošního února odešla navždy paní PhDr. Jarmila Premusová, výrazná osobnost české a moravské sociologie. Působila v Ostravě, postupně v několika institucích – ve Výzkumném ústavu rozvoje oblastí a měst, Výzkumném ústavu paliv a energetiky a naposledy na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity. Jejím oborem byla sociologická analýza územních vztahů, otázky sociální ekologie. Naši sociologii Jarmila Premusová obohatila originálními výzkumy a studii, jež se v osmdesátých letech zabývaly interakcí průmyslových podniků s územím a v devadesátých letech pak ozvěnami polistopadové transformace a sociálním klimatem ve venkovských příhraničních oblastech moravského Slezska. Pozoruhodný byl její výzkum horníků na rodném Ostravsku.

Jarmila Premusová byla originální myslitelkou, která dokázala rozeznat i ve zdánlivě banálních tématech zadávaných mašinérií předlistopadového aplikovaného ekonomického výzkumu jejich sociologicky zajímavé a obecněji významné aspekty a neváhala usilovat o jejich teoretické vyjádření. Její práce nikdy nepostrádaly intelektuální jiskru, o jejích myšlenkách vždy stálo za to diskutovat. Některé z jejích prací se dostaly na stránky *Sociologického časopisu* a konferenčních sborníků, její objevnou studii o polistopadovém Bruntálsku a Hlučínsku vydala nedávno Ostravská univerzita. Značná část výzkumů Jarmily Premusové, jako ostatně mnoha dalších našich sociologů, kteří v normalizačních dobách přežívali na periferii oficiální sociologie, však zůstává uložena v „šedé“ literatuře – ve výzkumných zprávách dřívějšího „státního plánu ekonomického výzkumu“.

Jarmila Premusová patřila k těm našim sociologům, kteří vstoupili na odbornou dráhu na počátku období normalizace a jejichž profesní kariéra byla poznamenána potýkáním s obtížnými a deformujícími podmínkami, které toto období přinášelo. Navíc se musela vyrovnávat i se specifickou technokratickou atmosférou Ostravska sedmdesátých a osmdesátých let, oproti Praze, ale i Brnu, méně tolerantní a více izolovanou od širšího intelektuálního života. Pro humanitně orientovaného intelektuála to byla situace na výsost nepřívětivá. Regionální omezení překonávala Jarmila Premusová kontakty s řadou dalších sociologických pracovišť a osobností, aktivitou v rámci Masarykovy české sociologické společnosti, účastí na národních projektech. K tomu, aby svůj talent a zkušenosti dále zúročila, se jí už však nedostalo sil. Zemřela po těžké nemoci 6. února letošního roku ve věku 55 let.

Michal Illner

